

Úvod do umění renesance v Itálii

Terminologie

- Renaissance, it. rinascimento: znovuzrození umění, návrat k antickým vzorům po barbarské gotice (Giorgio Vasari)
- Trecento, quattrocento, cinquecento: italské umění 14., 15. a 16. století
- Protoresidence: cca 1150-1400, nejdůležitější nové malířské umění kolem r. 1300 – Giotto a jeho současníci
- Raná renesance: 1401-1495, hlavním centrem Florencie
- Vrcholná renesance: 1495-1520, hlavními centry Florencie, Řím a Benátky, totéž platí i v další fázi
konec v.r.: 1520 († Rafael), nebo 1527 (vyplenění Říma)
- Pozdní renesance a manýrismus: 1520-1600
kolem r. 1600 začátek barokního umění v Římě a v Bologni

První umělecká díla renesance ve Florencii

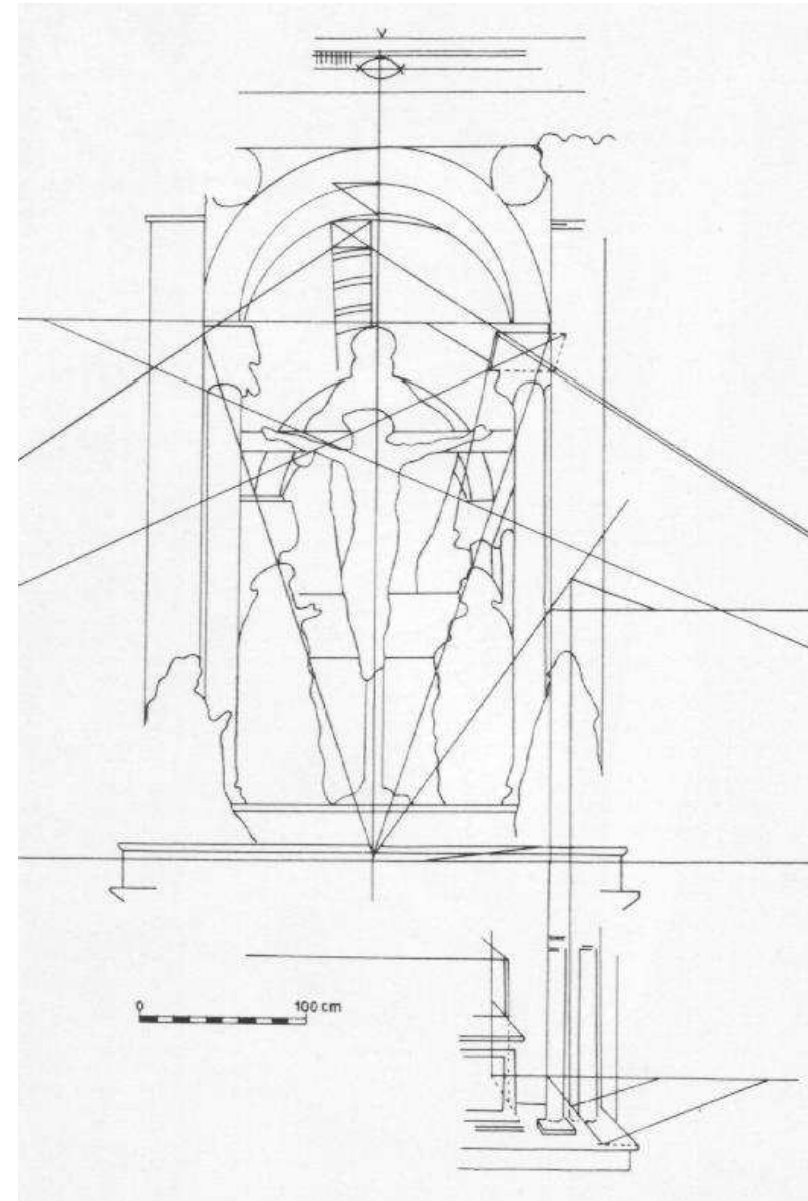
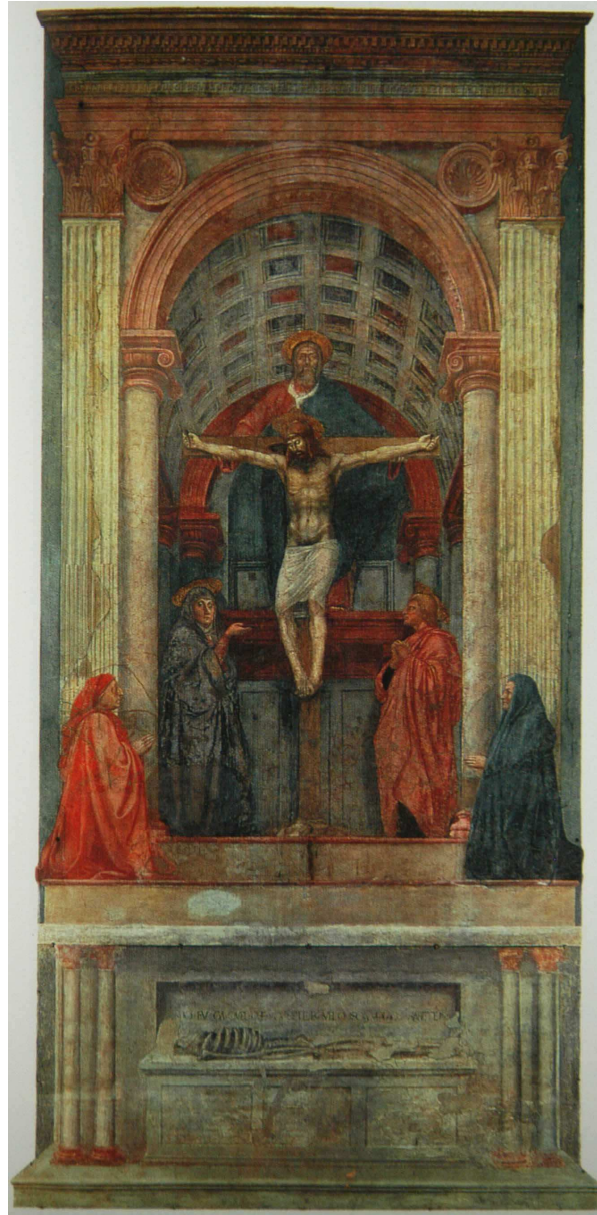
- soutěž na reliéfy pro dveře baptisteria, 1401 (Filippo Brunelleschi, Lorenzo Ghiberti)
- socha sv. Jiří pro kostel Orsanmichele, cca 1416, Donatello /viz obr. vpravo/
- Ospedale degli Innocenti, 1419-1424, F. Brunelleschi
- stará sakristie v kostele San Lorenzo, 1418-1428, týž
- freska Nejsvětější Trojice v kostele Santa Maria Novella, 1425-1428, Masaccio
- fresky v kapli Brancacciů v kostele Santa Maria del Carmine, 1426-1427, Masaccio

Masaccio, *Nejsvětější Trojice*, 1425-1428

Florence, Santa Maria Novella

Pozn.: První malířské dílo, u něž je důsledně užito euklidovské perspektivy.

Hlavní znaky renesance dle Jakoba Burckhardta

Die Kultur der Renaissance in Italien, 1860

(podmíněno domnělou souvislostí mezi renesančním humanismem a hodnotami liberalismu 19. století)

- **Sekularizace**

komentář: ale nikoli návrat k antickému pohanství, stále převládají křesťanské náměty; „moralizovaná antika“, využití alegorií v křesťanském duchu

- **Individualismus**

limitovaný stavovskou společností 15. a 16. stol.
důležité: úsilí o vyšší statut výtvarných umělců

- **Realismus**

„objevení světa a člověka“ (J. Michelet), ale spíše „umění ideálního zpřítomnění“ (A. Gehlen) v antickém smyslu, než přímé realistické pozorování

Recepce antické literatury

Mimetické relace k antické literární produkci. Lúkiános, *De calumnia*, odtud popis námětu u L. B. Albertiho *O malbě*. Albertiho popis věrně reprodukoval S. Botticelli.

Sandro
Botticelli,
Pomluva
Apellova,
1494-1495

Obraz jako ekvivalent básnického díla

„Ut pictura poesis“ (Horatius)

Giorgione, Koncert, 1508-1509

Literatura o italské renesanci

(v češtině)

- Jacob Burckhardt, *Kultura renaissanční doby v Itálii*. Praha 1912.
- Heinrich Wölfflin, *Klassické umění. Úvod do italské renaissance*. Praha 1912.
- Max Dvořák, *Italské umění od renesance k baroku*. Praha 1946.
- Pierre Francastel, *Figura a místo. Vizuální řád v italském malířství 15. století*. Praha 1984.
- Peter Burke, *Italská renesance. Kultura a společnost v Itálii*. Praha 1996.
- Nikolaj Savický, *Renesance jako změna kódu. O komunikaci slovem a obrazem v italském rinascimento*. Praha 1998.
- André Chastel, *Vyplenění Říma. Od manýrismu k proti-reformaci*. Brno 2003.